

آنچه از تبعیض مهم‌تر است



کیومرث‌اشترینان

۱. می‌دانید آنچه از تبعیض مهم‌تر است، چیست؟ این است که بخش مهمی از سیستم تصمیم‌گیری از درک تبعیض در سیاست‌گزینش ناتوان باشد. آن‌گاه که با یک تحلیل غلط، خود را دچار «نابینایی تئوریک» می‌کنیم، حقیقت را در لفافه‌ای موهوم از گروه‌بندی‌های سیاسی می‌پوشانیم. این پدیده در لایه‌های زیرین جامعه و در نظام اشتغال همچون چرخ‌دنده‌ای کور و بی‌رحم زندگی یک جوان را له کرده و او را از حقوق مدنی خویش محروم می‌کند. بر فرض که جوانی ۲۲ساله در سال ۸۸ در التهاب سیاسی آن دوران خطایی مرتکب شده باشد، چرا باید از پایین‌ترین مشاغل هم محروم و در ۴۵سالگی هنوز آواره و درمانده، بیکار، بدون آینده و بی‌پول باشد؟ «نابینایی تئوریک» یعنی حجابی که سبب می‌شود نتایج سیاست‌های خود و تبعیض در سیستم اداری را نبینیم یا آن را با یک فکر سیاسی موهوم توجیه کنیم. اینکه اجازه داده شود چنین جفایی صورت گیرد و چنان آتشی در دل جامعه برافروخته شود، حقیقتاً تاسف‌بار است. در لایه‌های گوناگون دولت، از اشتغال افراد تا استعلام برای پست‌های خُرد و کلان، چنین برخوردهایی فراوان است؛ عمدتاً هم آلوده نفسانیات آدمیان است که در زیر پوششی از ارزش‌های سیاسی پنهان می‌شود. اشتغال، بخش عمومی میزان‌الحراره تبعیض است. سطح وسیعی از مردمان آن را به‌مثابه رفتار عادلانه یا غیرعادلانه سیستم سیاسی می‌بینند. لایه ارتباطی نظام سیاسی با توده مردم در چنین جایی است. اغلب این‌گونه پنداشته می‌شود که ردشدن یک فرد در گزینش یا استعلام منفی وی، یک امر جزئی و محدود است؛ حال آنکه موجی که تبعیض یک فرد ایجاد می‌کند، بسیار وسیع‌تر از تصور ماست. گستره وسیع ارتباطی آدمیان و کسانی که در معرض تصمیمات ما هستند، بسیار است و همین است که موج ایجاد می‌کند و احساس تبعیض را در جامعه پدید می‌آورد. ۲. نکته مهم این است که این امور عموماً در قوه مجریه اتفاق می‌افتد و علی‌الاصول دولت باید بتواند تدبیر کند. بخش امنیتی در قوه مجریه باید توجه خاصی به این امر داشته و تحلیل واقع‌بینانه و نگاهی انسانی به این موضوع داشته باشد و از ترویج ناامنی روانی که وجهی کاملاً ضدامنیتی دارد، جلوگیری کند. تحلیل‌های دستگاه‌های سیاسی-امنیتی کلید این معماست و باید ابعاد چنین سیاست‌هایی را بسیار فراتر از یک امر جناحی ببینند. تحلیل‌های امنیتی همواره نیاز به انطباق با شرایط زمانه دارد. در سازمان‌های امنیتی، مدل‌های تحلیلی تحت تأثیر وزنه‌های سنگینی است که به کندی تغییر می‌کند و سبب می‌شود خطاهای شناختی بیشتر شود؛ به‌ویژه اگر تحلیلگران آن دستگاه‌ها جوان‌تر باشند یا سابقه کار کوتاهی داشته باشند، سنگینی وزنه‌های جناحی بیشتر است و سبب غفلت‌های جبران‌نشدنی می‌شود. سازمان‌های امنیتی در جهان دچار این مشکل هستند و از همین رو است که به مدل‌های تحلیلی و چارچوب‌های ذهنی خود حساس‌اند و آن را مورد پایش و بازبینی همیشگی قرار می‌دهند. این چارچوب‌های ذهنی و مدل‌های تحلیلی از آن‌رو که تأثیرات مهمی بر زندگی مردم می‌گذارند و احساس تبعیض و نارضایتی یا بی‌اعتمادی به دستگاه‌های امنیتی را دامن می‌زنند، در معرض نقد درونی این سازمان‌ها هستند. گاه از تحلیل‌گران بیرونی که تعارضی با گفتمان حکومت ندارند، بهره می‌برند تا تعادل تحلیلی ایجاد کنند و از کُت‌زبانی‌های ذهنی تحلیلگران خود حذر کنند.

۳. سکتاریسم تحلیلی (به معنسی

پرت‌افتادگی فکری) مشکلی است که گریبان‌گیر

دستگاه امنیتی رژیم گذشته بود. این پدیده در پی

سکتاریسم سیاسی سازمان‌های چریکی پیش از

انقلاب پدید آمده بود. یعنی دستگاه امنیتی از

بس درگیری ذهنی با گروهک‌ها یا جناح‌های

سیاسی دارد. خود دچار بلیه «سکتاریسم

تحلیلی» می‌شود و از موضوعات مهم‌تر غفلت

می‌کند و متوجه موج‌های فراگیر تبعیض

نمی‌شود. سکتاریسم سیاسی در گروه‌های

سیاسی به سکتاریسم تحلیلی در سازمان‌های

امنیتی تبدیل می‌شود. دشمن امنیتی، ناخودآگاه

به هادی تحلیلی ما تبدیل می‌شود؛ این از

دام‌های غریب سیاست امنیتی است.

۴. از سوی دیگر، این پدیده سبب سلطه

«مدل کهنه» بر تحلیل امنیتی می‌شود؛ به آن

معنا که علی‌رغم گذشت سال‌های طولانی از

یک واقعه، امکان از همان مدل قدیمی در

تحلیل استفاده می‌کند و گذشت

زمان را درنمی‌یابد. عموماً از

چارچوب‌های تحلیلی تاریخ

مصرف گذشته استفاده می‌شود.

یکشنبه ۲۵ آبان ۱۴۰۴
۲۵ جمادی‌الاول ۱۴۴۷
۱۶ نوامبر ۲۰۲۵
سال بیستم‌ودوم
شماره ۵۲۵۶
۳۰ هزار تومان
۱۲ صفحه

صفحهٔ اول روزنامه

در «شرق» امروز می‌خوانید:
 تمجید قلعه‌نویی، انتقادات کارشناسان • ورشکستگی مدیریتی؛ وقتی دولت به‌جای درمان، نسخه فرار می‌نویسد • رئیس کمیسیون اصل ۹۰: از ظرفیت‌های توسعه‌ای شرق کشور غفلت شده است

خروج پرونده ۲۲۳۱ از دستور کار شورای حکام

غروب قطع‌نامه، طلوع تضاد

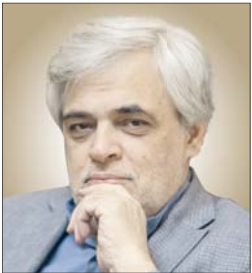
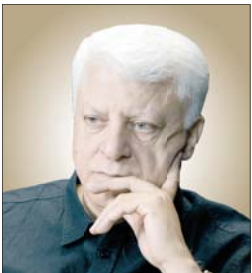
گزارش تیتربک را در صفحه ۲ بخوانید

گزارش «شرق» از استعفای زاهد و بحران وفاق در دولت

پاستور هزارتکه

محمد مهاجری؛ دولت برای هر انتصاب توضیح شفاف داشته باشد

عبدالرحمن فتح‌اللهی: استعفای فیاض زاهد از شورای اطلاع‌رسانی دولت، در ظاهر یک کناره‌گیری شخصی است، اما در ساختار سیاسی دولت چهاردهم معنایی بسیار مهم‌تر دارد؛ به تعبیر برخی، این جدایی نخستین ترک آشکار در تصویری است که دولت مسعود پزشکیان با عنوان «وفاق» از خود ساخته بود. ماجرا زمانی آغاز شد که انتصاب اسماعیل سقاب‌اصفهانی، یکی از مدیران نزدیک به دولت ابراهیم رئیسی و چهره قدیمی آستان قدس، موجی از اعتراض را در میان حامیان دولت به‌ویژه بدنه اصلاح‌طلب ایجاد کرد؛ انتصابی که بسیاری آن را نه نشانه‌ای از مشارکت سیاسی یا فراگیربودن دولت، بلکه نشانه‌ای از گسست درونی، سردرگمی مدیریتی و نبود نقشه راه در انتصابات دانستند. فیاض زاهد که از چهره‌های قدیمی فضای اصلاح‌طلبی و از اعضای حقیقی شوروی اطلاع‌رسانی دولت بود، در واکنش به این انتصاب، به‌صراحت نوشت: «اسم این هرچه باشد، وفاق نیست…



یادداشت

میراث فرهنگی به‌مثابه رفاه اجتماعی



روزبه کردونی

سیاست‌پژوه

تاریخی، محلات قدیمی، آیین‌های جمعی و سنت‌های فرهنگی، شبکه‌های نامرئی اما قدرتمند پیوند اجتماعی را شکل می‌دهند. آنها تجربه «زیست مشترک» را تقویت، شکاف‌های نسلی را کاهش و احساس «ما بودن» را بازسازی می‌کنند. این حس تعلق، بخش مهمی از رفاه است؛ زیرا انسان زمانی احساس آسایش روانی و کاهش اضطراب است، در نظریه‌های نیست، بلکه عضوی از یک کل معنادار است.

از سوی دیگر، میراث توانایی تصور آینده را تقویت می‌کند. جامعه‌ای که حافظه و ریشه دارد، آینده را روشن‌تر می‌بیند و توانایی بیشتری برای تصمیم‌گیری، نوآوری و آرزومندی جمعی پیدا می‌کند. ریشه‌داری به مردم اجازه می‌دهد گذشته را به منبعی برای انتخاب‌های جدید تبدیل کنند. جامعه‌ای که گذشته‌اش را می‌فهمد و آن را به سرمایه معنا بدل می‌کند،

یادداشت

پرونده شاپور ساسانی و بی‌توجهی به تاریخ واقتصاد ایران



ناصر ذاکری

کارشناس اقتصادی

روزنامه

عصر چریک‌ها: گفت‌وگوی احمد غلامی با محمد اعظمی

چریک کوه‌های لرستان

۶

برگزیده‌ها

جنگ پنهان در سودان؛ ریاض پشت ارتش، ابوطی پشت شورشیان

برادران سابق رقبای امروز

گزارش «شرق» از ابتلا به یک بیماری زنانه

اندومتریوز؛

روایت رنج پنهان زنان

بازار انرژی چهارمین اقتصاد بزرگ جهان از روسیه و ایران روی برگرداند

بازگشت هند

به آغوش آمریکا

«شرق» با استناد به آخرین مطالعات بین‌المللی، از افزایش اختلالات روانی در ایران و جهان گزارش می‌دهد

یک میلیارد نفر در سایه اضطراب و افسردگی

یادبود یا بازتولید حاشیه‌ها؟

حکمرانی رئیسی‌روی میز نقد

نگاه

خشک‌سالی وزلزله با تهرآن چه می‌کند؟

یادداشتی از مهدی زارع

یادداشت

معمای رازآلود «مافیای آب»



غلامرضا نظربند

تحلیکر

اگر در روزها و هفته‌های بعد از جنگ ۱۲روزه بیشترین صحبت‌ها و پرسش‌ها حول محور ازسُرگیری جنگ می‌چرخد، در روزها و هفته‌های اخیر حول محور آب می‌چرخد. این حد بسامد نشان از اهمیت بسزای هر دو مورد (جنگ و آب) دارد. یادداشت حاضر به مورد اخیر (آب) می‌پردازد. پیشاپیش توضیح آنکه راقم این سطور تخصصی در باب موضوع مورد پردازش ندارد. ازاین‌رو راجع به دلایل و علل بحران آبی موجود و نیز اظهارنظر درباره چیستی و چرایی گفته‌های متخالف و حتی متناقض کارشناسان، کنشگران و مسئولان مربوطه دآوری نمی‌کند. بحث ما راجع به این پرسش اساسی است که چرا مخرج مشترکی بین اظهارات فعالان محیط زیست (و مشخصاً حوزه آب)، کارشناسان امر و دولتمردانی که مصدر امور آبی کشور طی چند دهه اخیر بوده‌اند، موجود نیست؛ در حالی‌که معمایی رازآلود در سخنان همگان موجود است؟ کنشگر محیط‌زیستی از خنده سفير شما خودتان با بختگان چه کردید و شما خودتان با نگران یک کشور دیگر باشیم؟ شما خودتان نگران کشور خودتان نیستید». این کنشگر مدنی بعد از برشمردن بلایایی که خودمان به سر محیط زیست‌مان به‌ویژه منابع آبی‌مان آورده‌ایم، علت‌العلل را «شکل‌گیری مافیاد در کشور» می‌داند که «منافعش، منافع شخصی خودش و رفقاییش است و دراین‌میان ملاحظات ملی را ذبح می‌کند».

۵۳امده در صفحه ۵

۵۳امده در صفحه ۵